

TRANSFER ETALON ZA ETALONIRANJE TERMOPRETVARAČKIH GLAVA OD 100 kHz DO 50 MHz

Zoran Zindović, Zoran Sofranac, Zoran Knežević

Tehnički opitni centar u Beogradu

Sadržaj - Transfer etalon za merenje faktora baždarenja termopretvaračkih glava u opsegu od 100 kHz do 50 MHz komponovan je od AC/DC termopretvarača HP 11050A i razdelnika snage HP 11549A. AC/DC korekcija određena je komparacijom sa etalonima VJ. U radu su prikazani rezultati merenja.

1. UVOD

Transfer etalon za merenje faktora baždarenja termopretvaračkih glava u opsegu od 100 kHz do 50 MHz formiran je Tehničkom opitnom centru u Beogradu u metrološkoj laboratoriji ML-01 za potrebe metrološke laboratorije ML-02. Nemogućnosti etaloniranja termopretvaračkih glava u ovom opsegu u zemlji, a u poslednjih nekoliko godina i u svetskim metrološkim laboratorijama, osnovni je razlog formiranja ovog etalona. Kod formiranja transfer etalona korišćeni su iz ML-01 primarni etaloni za RF napon VJ AC/DC termopretvarač Ballantine 1396A-1 (atest NIST iz 1988.), AC/DC termopretvarač Ballantine 1394A-1 (atest SESC iz 1988.), kao i radni etalon AC/DC termopretvarač Hewlett Packard 11050A.

2. NAPONSKI TERMOPRETVARAČI

Ballantine model 1394A-1 je RF-DC termopretvarač u opsegu 0,2 V do 1,3 V, ulazne impedanse 200 Ω. Omogućava tačno merenje naizmeničnog napona korišćenjem AC/DC transfer tehnike. Koristi se za etaloniranje AC i RF voltmetara i merenje frekvencijskih karakteristika generatora i merača do 100 MHz.

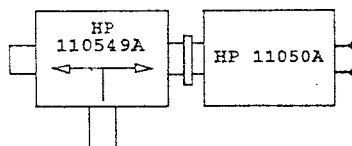
Za razliku od ovog modela, Ballantine model 1396A-1 je RF-DC termopretvarač u opsegu 0,2 V do 1,3 V, ulazne impedanse 200 Ω, koji poseduje frekvencijski kompenzovani termoelement koji je ugrađen u T-konektoru, koji je sastavni deo tela termopretvarača. "50 Ω-standardni izlaz" koristi se za etaloniranje RF voltmetara kao standardni izvor poznatog RF napona do 1 GHz.

AC/DC termopretvarač HP 11050A (opseg 1 V, ulazne impedanse 50 Ω) konvertuje naizmenični električni napon u jednosmerni, proporcionalan rms vrednosti ulaznog napona do 10 MHz. Korišćenjem korekcionne tablice omogućeno je pokrivanje opsega do 100 MHz.

3. TRANSFER ETALON

Transfer etalon za merenje faktora baždarenja termopretvaračkih glava prikazan je na slici 1. Formiran je

od razdelnika snage HP 11549A i AC/DC termopretvarača HP 11050A na jednom kraju razdelnika. Neophodno je

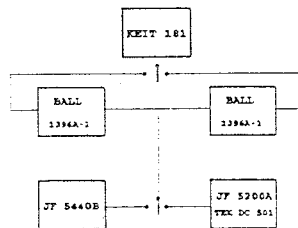

Sli.1. Transfer etalon

odrediti AC/DC razlike u opsegu od 100 kHz do 50 MHz za Transfer etalon (ne samo za AC/DC termopretvarač HP 11050A).

4. MERNÁ METODA

Blok šeme za određivanje AC/DC razlike Transfer etalona za merenje faktora baždarenja termopretvaračkih

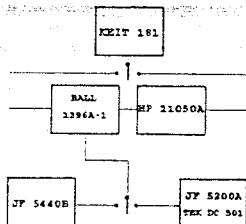

Sli.2. Određivanje korekcije za Ball 1396A-1 pomoću Ball 1394A-1

glava u opsegu od 100 kHz do 50 MHz prikazane su na slikama 2, 3 i 4. AC napon je generisan pomoću kalibratora John Fluke 5200A (do 1 MHz) i generatora Elektronix DC501 (do 50 MHz). DC napon je generisan pomoću kalibratora John Fluke 5440B. Iziadni DC napon je meren nanovoltmetrom Keithley 181. Merni proces je automatizovan i kontrolisan računarnom. Merenje je obavljeno u tri koraka:

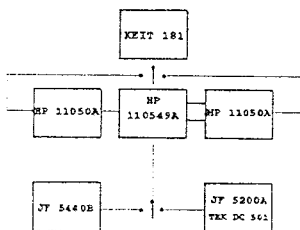
u prvom koraku su određene AC/DC razlike za AC/DC termopretvarač BALL 1396A-1 do 30 MHz, pomoću AC/DC termopretvarača BALL 1394A-1 korišćenjem poznatih korekcija iz atesta SESC-a (slika 2).

- u drugom koraku su određene AC/DC razlike za AC/DC termopretvarač HP 11050A do 50 MHz, pomoću AC/DC termopretvarača BALL 1396A-1 korišćenjem korekcija izračunatih u prvom koraku i korekcije prema atestu NIST-a na 50 MHz (slika 3). Prema slici 3, AC/DC termopretvarač HP 11050A je priključen na referentnom položaju koji odgovara kraju "N female" konektora priključenog na standardni izlaz termopretvarača.

Sl.3. Održavanje korekcije za HP 11050A pomoću Ball 1396A-1

- u trećem koraku su određene AC/DC razlike za formirani Transfer etalon do 50 MHz, pomoću AC/DC termopretvarača HP 11050A iz drugog koraka, korišćenjem korekcije izračunate u drugom koraku (slika 4).

Sl.4. Održavanje korekcije za transfer etalon pomoću HP 11050A

5. OBRADA REZULTATA MERENJA

Rezultati merenja prikazani su u tabeli 1. Merenja su vršena na frekvencijama 1 MHz, 30 MHz i 50 MHz za koje laboratorija poseduje atest NIST-a i atest SESC-a iz 1988. godine, kao i na frekvencijama 100 kHz, 300 kHz i 10 MHz. Nesigurnosti AC/DC korekcije termopretvarača 1396A-1 prema atestu NIST-a na 50 MHz iznosi 0,5 %. Nesigurnosti AC/DC korekcije termopretvarača 1394A-1 prema atestu SESC-a na 1 MHz iznosi 0,1 %, a na 30 MHz 0,2 %.

U tabeli 1 je data i procenjena ukupna nesigurnost računata kao srednja kvadratna greška. Uračunate su sve parcijalne greške: greška generisanja i merenja DC napona, greška kratkotrajne stabilnosti generisanja RF napona, slučajna greška merenja kao i nesigurnosti AC/DC korekcije termopretvarača prema atestima NIST-a i SESC-a.

Tabela 1. Obradjeni rezultati merenja

f (MHz)	AC/DC razlika (%)	nesig. (%)
0.1	- 0.01	0.03
0.3	- 0.02	0.03
*1	- 0.05	0.10
10	- 0.08	0.25
*30	- 0.45	0.25
*50	- 0.04	0.50

* atest

6. ZAKLJUČAK

Formiranje transfer etalona za merenje faktora baždarenja termopretvaračkih glava u opsegu od 100 kHz do 50 MHz ostvareno je u metrološkoj laboratoriji ML-01 u Tehničkom opitnom centru u Beogradu za potrebe metrološke laboratorije ML-02. Etalon za baždarenje termopretvaračkih glava do 50 MHz ne postoji u metrološkom sistemu SZMDM, a pošto etaloniranje u inostranstvu u ovom periodu nije bilo moguće, ovako koncipiran transfer etalon se nametnuo kao jedino rešenje u ovom trenutku.

LITERATURA

- [1] *Thermal Transfer Devices*, Instruction Manual, BALL, Septembar 1982.
- [2] *Thermal Converters 11049A, 11050A, 11051A*, OPERATING AND SERVICE MANUAL, HP, January 1973.
- [3] S. Suruliz, Z. Šofranac, "Komparacija etalona RF napona i snage od 50 MHz do 1 GHz", XL Konferencija za ETRAN, 1996., Budva, strana 234-235.

Abstract - The Transfer standard for measurement of Thermocouple power sensor calibration factor in the range from 100 kHz to 50 MHz is composed of AC/DC Thermal converter HP 11050A and Power splitter HP 110549A. AC/DC Difference is determined by comparison with military standards. Results of measurement are presented in this paper.

TRANSFER STANDARD FOR CALIBRATION THERMOCOUPLE POWER SENSORS FROM 100 kHz TO 50 MHz

Zoran Zindović, Zoran Šofranac, Zoran Knežević